

Ryssland:
Dubbelörnens huvuden
Putin & Medvedev

Rysslands statsvapen är en tvåhövdad örn, ett mer än 500 år gammalt arv från Bysans – Konstantinopel. Öرنen symboliserar föreningen av öst och väst, något som även passat härskarna i Kreml. Efter det sovjetiska avbrottet återtog dubbelörnen som statssymbol under president Boris Jeltsin och bekräftades av Vladimir Putin år 2000.

Nu tar dubbelörnen steget från heraldiken till politiken, när Putin 7 maj lämnar över till Dmitrij Medvedev för att bli regeringschef.

Nyordningen är ett verk av dessa två huvuden. Vad har de enats om? Rysslands elit höjer beredskapen. Många ryssar är nöjda. Enligt mätningarna hade en tredjedel hoppats se Putin sitta kvar på livstid. Nu får dessa ryssar vad de väl anser näst bäst: Medvedev, president, och Putin premiärminister. Och det för Medvedevs hela period. Det är inte tal om att Medvedev skulle kunna byta, så som Putin gjorde.

Nej, nu aviseras en förskjutning av Rysslands styrelseskick från presidentiellt, typ USA, till parlamentariskt, typ Sverige. Putin blir ledare för maktpartiet Enade Ryssland, totalt dominerande i duman. Putin skulle alltså få en ny formell maktbas, att bruka om det mot förmodan skulle uppstå någon fnurra med Medvedev.

I Kremlvänliga kretsar framställs det här som en ytterligare utveckling av den ryska demokratin.

Splittring ger hopp

Ekaterina Kuznetsova är forskningschef vid Centrum för studiet av postindustriella samhällen i Moskva. I tidningen Nezavisimaja Gazeta skriver hon att efter 7 maj väntar något som berikar om inte världens så Rysslands historia. Det uppstår ett beslutscentrum som oavsett Putins försäkringar blir splittrat och instabilt. Men detta kan leda till något gott.

Dagsläget är enligt Kuznetsova att samhället avsagt sig ansvaret för framtiden, för att låta eliten bestämma. Denna skulle bestå av minst 15 olika grupperingar med intressen svåra att förena. Putin har styrt genom att balansera grupperna mot varandra och hålla dem på ungefär samma avstånd. Men nu förstärks, om än bara formellt, en andra rangens figur – Medvedev. Därmed rubbas systemet av krafter och motkrafter.

Kuznetsova ser i detta en möjlighet. Redan skiftet är positivt. När det gäller respekt för lag och moraliska principer är det bättre med Medvedev än om Putin suttit kvar. Och ”dubbelörnen” kan utvecklas så att presidentens makt utgår direkt från folket medan premiärministerns makt vilar på de folkvalda i parlamentet. Därmed skulle ryssarnas respekt för politiken kunna återupprättas.

Krav och konkurrens

Kremls parti Enade Ryssland vann valet i fjol på att torgföra vad som kallas ”Putins plan”. Man har ställt ut vallöften och har intresse av att de förverkligas. Därmed uppstår ett krav på praktisk effektivitet, hittills något helt främmande för den ryska statsapparaten. Det kan uppstå konkurrens till de eliter som styr Ryssland från kulisserna. Den öppna politiken skulle få en chans till revansch.

Under Putins första år genomfördes liberala reformer, som förberetts under Jeltsin. Sedan övergick Putin till åtgärder för att återsamla makt i Kreml.

Det politiska landskapet, skriver Kuznetsova, rensades, oppositionen marginaliserades och de breda lager av befolkningen som inte stöder regimen hamnade utanför.

En ökad betydelse för duman skulle vara den sista oprövade källan till legitimitet, både för en stark regeringschef, Putin, och för en svag president, Medvedev.

Nog vore det en historiens ironi om Putin som premiärminister skulle återge rysk demokrati något av det innehåll han som president så idogt arbetade på att beröva den. (SNB)

Bo Ture Larsson

./.